

Liikkeellä tunteella

Keho ja tunteet osallistuvassa etnografisessa havainnoinnissa nuorisotalojen taidetyöpajoissa

Riikka Hynninen

Tässä tekstissä käsittelen sitä kuinka Etnografista havainnointia tehdessään tutkija on kentällä kokonaisena ihmisenä. Kenttätöyoesimerkkieni avulla analysoin sitä kuinka osallistuva havainnointi voi olla hyvinkin fyysistä, ja kuinka monimuotoisesti tutkija voikaan liikkua havainnoimassaan ympäristössä. Esimerkkien pohjalta perustelen, kuinka tutkija voi syventää ymmärrystään kentän tapahtumista olemalla avoin omien tunteidensa ja kehollisten kokemustensa tulkitsemiselle. Näen tämän hyödylliseksi etenkin kentän ollessa luonteeltaan lyhytkestoinen tai katkonainen.

Tutkija voi hyödyntää kehollisuuttaan ja tunteitaan tiedon tuottamisen välineinä etnografisessa havainnoinnissa. Tarkoitin tässä yhteydessä kehollisuudella sekä havainnoijan kehon ottamista osaksi etnografista havainnointia osallistumisen muodossa että herkistymistä niille viesteille, joita tunteet kehossa aiheuttavat ja niiden hyödyntämistä tutkimustyössä. Lähestyn muutaman osallistuvan etnografisen havainnoinnin keinoin keräämäni aineistoesimerkin avulla sitä, miten olen itse hyödyntänyt kehollisuutta, tunteitani ja kehollisia kokemuksia havainnoinneissani. Aineisto on kerätty osana *Break the Fight! (BTF) -Mahdollisuus kuuluu: #BTFItaHelsinki* -hankkeen arviointitutkimusta. Hankkeen tavoitteena on lisätä nuorten hyvinvointia hiphop-kulttuuriin kiinnittyvän harrastetoiminnan kautta. Hankkeen seuranta- ja arviointitutkimuksessa pyritään arvioimaan ja kehittämään hankkeen toimintaa tiedon tuottamisen kautta (*Break the Fight! Mahdollisuus kuuluu #BTFItaHelsinki* -hankkeesta ja hankkeen seuranta- ja arviointitutkimuksesta ks. tämän [kirjoitussarjan johdantoteksti](#) sekä [Sofian Laikeen](#) ja [Susannan Jurvasen](#) tekstit).

Etnografiaa arviointitutkimuksessa

Kehittävässä tutkimuksessa käytetään enenevässä määrin etnografista havainnointia tiedon tuottamisen välineenä, sillä sen kautta voidaan saavuttaa syvempää tietoa kuin esimerkiksi pelkkiä lomakevastauksia käyttämällä (Haanpää, Hakkarainen & García-Rosell 2014, 290). Oma tehtäväni tutkimuksessa on kevään 2019 aikana ollut etnografisen havainnointi kahdella niistä kolmesta Itä-Helsingin nuorisotalosta, joissa *Break the Fight!* tarjoaa nuorille kerran viikossa maksutonta hiphop-kulttuuriin liittyvää harrastetoimintaa 1–3 tunnin

[Näkökulma](#) avaa Nuorisotutkimusverkostossa tehtävän tutkimuksen tuloksia yhteiskunnallisiksi puheenvuoroiksi ja kannanotoiksi. Näkökulmat sisältävät paitsi uutta tietoa nuorista, myös politiikkaan ja käytännön toimintaan suunnattuja ehdotuksia.

mittaisten pajojen muodossa. Taiteilija-ohjaajien pitämien pajojen kesto yhdellä nuorisotalolla vaihteli keväällä 2019 kolmesta viiteen viikkoon, ensimmäisenä nuorisotaloilla järjestettiin rap-lyriikkapajoja, sen jälkeen DJ-pajoja, breakdance-pajoja ja graffitipajoja. Olen kokeillut erilaisia osallistuvan havainnoinnin tasoja ja tapoja osallistua havainnoidessani: esimerkiksi rap-pajoissa olen välillä räpännyt nuorten mukana, kehunut heitä, antanut aplo-deja ja osallistunut filisrinkeihin. Breakdance-pajoissa ja graffitipajassa olen kokeillut asemoitumista lähelle nuoren roolia osallistumalla pajaan heidän kanssaan yhtenä pajan osanottajista. Osallistuva havainnointi tuntui kokonaisvaltaisuudessaan metodologisena valintana luontevalta, sillä kehollisuus ja tunteet ovat vahvasti osa hankkeen toimintoja. Olen ollut havainnoimassa nuorisotaloilla yhteensä 13 harrastetoimintakerralla. Havainnointikertoja on ollut rap-pajoissa seitsemän, DJ-pajoissa kaksi, breakdance-pajoissa kolme ja graffitipajassa yksi. Osallistujia on ollut pajasta riippuen enimmillään yhdeksän, vähimmillään ei yhtäkään. Pajojen ryhmät eivät ole pysyviä: jotkut nuoret ovat osallistuneet pajiin vain kerran, toiset ovat osallistuneet joko useamman kerran saman taiteenlajin pajaan, kokeilleet useampaa taiteenlajia tai sekä että. Toisinaan nuoret ovat olleet paikalla pajan alusta loppuun asti, mutta tyyppillistä on, että pajassa vietetään vain osa sen kestosta.

Pääsääntöisesti havainnointikertani ovat olleet kun-kin taiteenlajin ensimmäinen ja viimeinen pajakerta, jolloin pajaan osallistuneille nuorille annetaan mahdollisuus myös palautelomakkeen täyttämiseen. Ensimmäisen ja viimeisen pajakerran palautelomakkeet ovat olleet keskenään erilaiset niin, että ensimmäisellä kerralla nuori on voinut kertoa toiveistaan tuleviin pajakertoihin liittyen ja viimeisellä kerralla antaa palautetta kaikista pajakerroista, prosessista, sekä mitä toivoisi prosessin päättyessä jatkoksi. Kevään aikana aineistoksi kertyi 16 täytettyä palautelomaketta, joista 10 on rap-pajoista, neljä breakdance-pajoista ja kaksi graffitipajasta. Lisäksi jokaisen pajan kävijämäärä on tilastoitu hankkeen raportoimiseksi ja tutkimusaineistoksi. Useimmiten ne nuoret, jotka viettivät pajassa yli tunnin, ovat olleet motivoituneita palautelomakkeiden täyttämiseen, kun taas pajassa vain käväisemässä olleet nuoret ovat usein jättäneet lomakkeen täyttämättä, joskin tähän on myös poikkeuksia. Etnografinen havainnointi antaa mahdollisuuden arvioida myös niiden nuorten suhtautumista pajaan, jotka eivät ole täyttäneet lomaketta. Lomakevastausten kautta kerätyn aineiston rinnalla tehty etnografinen havainnointi on mahdollistanut paitsi laadullisen arvioinnin tekemisen, myös lomakevastauksia täydentävän tiedon saavuttamisen. Vaikka nuoret olisivat motivoituneita täyttämään palautelomakkeen, saattaa siihen merkitty tieto olla tutkimuskysymysten kannalta puutteellista. Pajan aikana käytyjen keskustelujen kuunteleminen tai nuoren kanssa keskusteleminen hänen täyttäessään lomaketta auttaa ymmärtämään lomakkeisiin merkittyjä vastauksia. Kuuntelemisen ja keskustelemisen lisäksi tietoa voi saavuttaa yhdessä tekemällä, osallistuvan havainnoinnin kautta. Eräässä rap-pajassa oli kaksi osallistujaa, joista toinen keskittyi tiiviisti lyriikkojen kirjoittamiseen ja harjoitteluun, kun taas toinen ei ottanut lainkaan osaa lyriikkojen kirjoittamiseen vaan kiinnitti huomionsa etupäässä huoneen seinillä oleviin graffiteihin:

Graffitipajaan osallistuneen nuoren työ. Kuvaaja: Riikka Hynninen

Lomakevastausten kautta kerätyn aineiston rinnalla tehty etnografinen havainnointi on mahdollistanut paitsi laadullisen arvioinnin tekemisen, myös lomakevastauksia täydentävän tiedon saavuttamisen.

[Osallistuja] ei enää jaksanut istua paikallaan vaan kierteli huoneessa koettaen saada meitä muita mukaan leikkiin, jossa ideana oli etsiä seinillä olevista kuvista esimerkiksi kaikki eläinten kuvat tai kaikki kukkien kuvat. Lähdin hetkeksi mukaan leikkiin [...] Yritin havainnoida taiteilijaohjaajan ja [toisen osallistujan] toimintaa leikkiessäni, mutta osa keskusteluista ja harjoittelusta meni minulta ohi, sillä [osallistuja] ilmaisi erittäin aktiivisesti toivovansa, että leikin hänen kanssaan. (Ote havaintoraportista)

Jos en olisi lähtenyt mukaan osallistujan ehdottamaan leikkiin, olisi hänen toimintansa saattanut näyttäytyä minulle levottomuutena tai kiinnostuksen puutteena. Yhdessä leikkimisen kautta ymmärsin, että hän oli kiinnostunut graffiteista, minkä vuoksi osasin ottaa graffitit puheenaiheeksi keskustellessani osallistujan kanssa myöhemmin pajan aikana. Palautelomakkeeseen nuori kirjoitti ”mä haluan piirtää paljon seinille”. En olisi välttämättä osannut yhdistää tätä vastausta innostukseen graffiteja kohtaan, ellen olisi leikkinyt graffiteihin liittyvää leikkiä ja leikin jälkeen keskustellut hänen kanssaan aiheesta. Lähdin mukaan leikkiin useammasta eri syystä: osallistuja vaikutti haluavan, että joku muu kolmesta paikalla olevasta henkilöstä leikkisi hänen kanssaan, ja lisäksi halusin ohjaajan ja toisen osallistujan saavan työrauhan, itse olin ikään kuin vapaana leikkimään. Minusta ei olisi tuntunut luontevalta – eikä reilulta osallistujaa kohtaan – havainnoida hänen leikkiään osallistumatta siihen, kun hän selkeästi halusi minun osallistuvan. Leikkiin ryhtyessäni ajattelin, että empaattisesti toimiminen ja ihmisen kohtaaminen ihmisenä on oikein myös tutkimusta tehdessä, mutta samalla arvelin leikkimisen estävän minua havainnoimasta muuta tilannetta. Jälkikäteen tarkasteltuna myötätuntoinen eläytyminen kuitenkin osoittautui toimivaksi metodologiseksi välineeksi. Kirjoitin havaintoraporttiin, etten onnistunut havainnoimaan rap-lyriikan kirjoittamista samalla kun leikin. Jossain toisessa tilanteessa toimintatapani olisi voinut estää minua saamasta tietoa pajan ydintoiminnosta, mutta tässä tapauksessa toinen osallistuja ja taiteilijaohjaaja onnekseni kiinnittivät huomiota siihen, että leikin ja toistivat keskustelunsa pääkohdat minulle varmistaen näin, että olin tietoinen myös heidän toiminnastaan. Osallistuva havainnointi vaatii tilanteiden tulkittamista, sillä osallistuvuuden taso havainnoinnissa on mukautettava kuhunkin tilanteeseen sopivaksi. Tässä tapauksessa leikki tuki myös BTF:n tavoitteita, sillä graffiti on osa hankkeen toimintoja. Ohjaaja ja minä kerroimme osallistujalle, että samalla nuorisotalolla tullaan muutaman viikon kuluttua järjestämään graffitipajoja ja hän ilmaisi kiinnostuksensa niihin osallistumista kohtaan.

Veronika Honkasalo, Tomi Kiilakoski ja Antti Kivijärvi (2011, 35) ovat todenneet kehittävän tutkimuksen olevan usein niin nopeatempoista, ettei syväluotaavalle etnografialle jää aikaa. Kuitenkin tietoa olisi tärkeää kerätä nuorilta itseltään, ja tähän pitkäkestoinen havainnointi on usein toimiva keino. Kävin havainnoimassa yhtä rap-pajakokonaisuutta tavanomaisten kahden kerran sijasta neljä kertaa, jolloin pääsin seuraamaan samojen nuorten osallistumista pajaan useammalla kerralla. Tämän pajakokonaisuuden kohdalla pidin erityisen huomionarvoisena sitä, miten nuoret vaikuttivat rohkaistuvan ja rentoutuvan viikkojen kuluessa sekä sitä, miten suurta luottamusta he osoittivat ohjaajaa kohtaan kirjoittaessaan lyriikkoja omia elämiään koskettavista teemoista ja kertoessaan hänelle henkilökohtaisista asioistaan, jotkut nuorista jopa pyytäen ohjaajaa tulemaan toiseen huoneeseen keskustelemaan kanssaan kahden kesken. Vaikutelman rohkaistumisesta loi myös havaintoni siitä, kuinka nuoret nauroivat viikko viikolta enemmän ja räppäsivät joka kerta hieman edellistä voimakkaammalla äänellä. Luottamukseen puolestaan yhdistin havaintoihini erityisesti sen vuoksi, että pajan aikana samassa huoneessa ollut nuoriso-ohjaaja kertoi erään pajan jälkeen, ettei nuorisotalolla yleensä käsitellä niin vaikeita teemoja kuin mistä nuoret lyriikkojaan kirjoittivat.

Kuuntelemisen ja keskustelemisen lisäksi tietoa voi saavuttaa yhdessä tekemällä.

Läsnä kehollisesti

Pitkäkestoinen havainnointi ei ollut mahdollista tutkimuskentälläni useasta eri syystä. Kehittävän tutkimuksen ja etnografian yhdistäminen asettaa tutkimukselle haasteita, sillä arvioinnin tai kehittämisen kohteena olevat kentät ovat usein ajallisesti lyhytkestoisia ja jatkuvasa muutoksen tilassa (Haanpää et al. 2014, 289, 302). Lisäksi pajoihin saattaa eri kerroilla osallistua eri henkilöitä, joista osa viettää pajassa vain lyhyen hetken. Kentän luonne määrittelee reunaehdoja sille, minkä tyyppistä havainnointia voidaan tehdä. Ehdotan, että lyhyttäkin havainnointia voi pyrkiä tehostamaan ja ymmärrystään lisäämään olemalla avoin omille tunteilleen ja kehollisille tuntemuksilleen. Tutkijan kehollisuuden voi nähdä olevan osallistuvassa havainnoinnissa läsnä kolmella tasolla. Havainnoija liikkuu fyysisesti kentällä osallistuessaan sen tapahtumiin. Sivusta seuraamisen sijasta mukana tekeminen voi auttaa tavoittamaan kentältä yksityiskohtia, kuten yllä esittelemäni esimerkki osoittaa. Kehollisuutta voi hyödyntää myös pyrkimällä asemoitumaan havainnoitavien ihmisten rooleihin osallistumisen kautta. Lisäksi omia, tunnereaktioiden synnyttämiä kehollisia tuntemuksia voi hyödyntää sen arvioimisessa, mikä havainnointikokemuksessa on ollut merkityksellistä (ks. mm. kansatodistamisesta kehollisena menetelmänä etnografisessa tutkimuksessa Laine 2015, 88-89). Pohdin seuraavaksi kentän toimijoiden roolien lähestymistä osallistuvan havainnoinnin kautta, minkä jälkeen siirryn käsittelemään tunteiden aiheuttamia kehollisia viestejä havainnoinnin yhteydessä. Seuraava aineistokatkelma on breakdance-pajasta, jota havainnoin olemalla pajassa mukana yhtenä osallistujana.

Asetuimme piirimuodostelmaan ja taiteilija-ohjaaja ohjeisti, että jokainen voisi vuorollaan keksiä liikkeen, jonka muut toistaisivat. Taiteilija-ohjaaja aloitti yksinkertaisella toprock-askeleella. Seuraavaksi oli minun vuoroni keksiä liike. En tunne breakdancen tai ylipäätään katutanssien liikkeitä kovin hyvin, joten minua jännitti hieman keksiä liike. Päädyin valitsemaan koko kehon ravistelemisen, osittain siksi, etten keksinyt muutakaan ja osittain siksi, että ajattelin hassunnäköisen liikkeen rentouttavan tunnelmaa. (Ote havaintoraportista)

Se, että asemoiduin pajan osanottajaksi nuorten kanssa, toi minua lähemmäksi muiden osallistujien kokemusmaailmaa. Roolini olisi ollut erilainen, mikäli olisin hallinnut breakdancen liikekieltä jo valmiiksi. Minulla on pitkä tanssitausta, mutta breakdancea en ole koskaan tanssinut. Aloittelijuuteni toi minut lähemmäs pajaan osallistuvien nuorten asemaa, joskin se, että olen pajoihin osallistuvia nuoria vanhempi ja lisäksi tutkija, joka tuntee pajan ohjaajan jo entuudestaan, etäännyttää minua havainnoijana nuorten rooleista pajassa. Havainnoimiini pajoihin on osallistunut hyvin eri-ikäisiä ihmisiä, nuorimman ja vanhimman palautealomakkeen täyttäneen osallistujan välinen ikäero on 14 vuotta. Koska olen itsekin melko nuori, vaihtelee asemani ikäni puolesta osallistujiin nähden aikuisesta vertaiseen. Toisinaan positioni on lähestynyt ohjaajan roolia, joskin eettisesti on tärkeää, että osallistujat tiedostavat minun olevan tutkija. Osallistujien suhtautuessa minuun kuin ohjaajaan, on minulle kertynyt tietoa myös niistä haasteista, joita ohjaaja kohtaa tasapainotellessaan sen kanssa, miten kohdata kaikkien osallistujien tarpeet. Positioiden vaihtelusta ja valtasuhteista huolimatta koen tavoittaneeni osallistumisellani tietoa pajaan osallistuneiden nuorten kokemusmaailmoista (ks. Honkasalo 2018, 190). Edeltävässä katkelmassa kuvatussa tilanteessa kokemani jännityksen

Graffitipajaan osallistuneen nuoren työ. Kuvaaja: Riikka Hynninen

Lyhyttäkin havainnointia voi pyrkiä tehostamaan ja ymmärrystään lisäämään olemalla avoin omille tunteilleen ja kehollisille tuntemuksilleen.

ja innostuksen tunteet auttoivat minua ymmärtämään nuorten ja ohjaajan välistä suhdetta ja havaitsemaan luottamuksen, jota nuoret osoittivat ohjaaja kohtaan keksiessään vuoroillaan liikkeitä ja heittäytyessään tanssimaan. Tämä puolestaan auttoi minua arvioimaan jälkikäteen sitä, kuinka mielekkäänä ja turvallisenä nuoret pajan kokevat. Mahdollisuuden luottamuksen ja turvallisuuden tunteen arvioimiseen antoi myös kokemus kosketuksen luontevuudesta. Seuraava aineistokatkkelma breakdance-pajasta on sellaisesta hetkestä, jolloin pajassa oli lisäksi vain yksi osallistuja. Tämä nuori empi pitkän aikaa, osallistuisiko pajaan ollenkaan. Osallistuessaan hän kuitenkin tulkintani mukaan osoitti luottamusta ohjaajaa kohtaan:

[Ohjaaja] opetti meille muutaman freezen, niiden harjoittelu oli hauskaa ja minulle tuli kunnolla hiki yrittäessäni opetella asentoja, jotka eivät olleet minulle lainkaan luontevia. Myös nuori näytti nauttivan ja harjoitteli keskittyneesti. [Ohjaaja] kävi näyttämässä nuorelle, mihin kohtaan kyynärpäähän pitää osua tai mihin suuntaan jalka kannattaa laittaa, hän opetti sanallisten ohjeiden lisäksi myös osoittamalla kosketuksella. [...] Kysyin itsekkin freezessä ollessani (kun liike melkein onnistui), mihin minun pitää laittaa jalkani, ja [ohjaaja] kävi siirtämässä jalkani oikeille paikoille. (Ote havaintoraportista).

Tunteista tutkimuksessa

Ihmisen kohtaaminen ihmisenä kentällä ei tee tutkimuksesta vähemmän pätevää. Myös sellaisissa tutkimuksissa, joissa tutkijan ja tutkittavan välille ei kentän katkonaisuuden tai lyhytkestoisuuden vuoksi rakennu pitkäkestoista suhdetta, voidaan kentän ihmisiä lähestyä empatian kautta ja hyödyntäen kohtaamisissa omia tunteita. Näitä kohtaamisia puolestaan on mahdollista hyödyntää tutkimuksellisissa päämäärissä. (Tillmann-Healy 2003, 745.) Tutkijan position tiedostamisen lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, millä tavoin havainnointi vaikuttaa kentän tapahtumiin. En kuitenkaan pidä havainnoijan osallistumisen aiheuttamia muutoksia kentässä kielteisenä asiana, sillä tutkijan läsnäolo vaikuttaa kenttään joka tapauksessa. Tutkijan rooli kentällä voi vaihdella ja asemoinneista käydään kentällä jatkuvia neuvotteluja (Haanpää, Hakkarainen & García-Rosell 2014, 292). Yllättävät roolinvaihdokset voivat

Tutkijan tunteet voivat vaikuttaa osallistuvuuden tasoon havainnoinnissa.

Graffitipajassa osallistuvaa havainnointia tehneen tutkijan työ. Kuvaa- ja: Riikka Hynninen

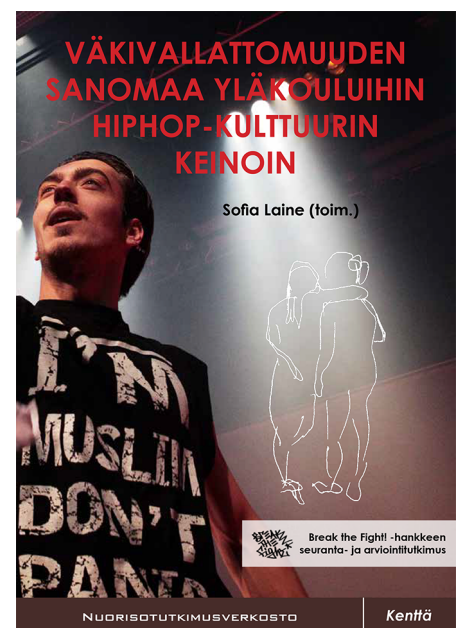
vaikuttaa tutkijan osallistuvuuden tasoon etnografisessa havainnoinnissa, joten havainnoitaessa on oltava valmis joustamaan ja soveltamaan osallistuvuuden tasoa tilanteen vaatimalla tavalla. Positioiden muuttumisen lisäksi myös tutkijan tunteet voivat vaikuttaa osallistuvuuden tasoon havainnoinnissa, mistä toimii esimerkkinä seuraava rap-pajassa tapahtunut tilanne. Pajassa oli sillä kertaa vain yksi osallistuja, tämä oli hänen ensimmäinen kertansa *Break the Fight!* -pajassa.

Osallistumiseni taso määrittyi heti pajan alkupuolella, kun [osallistuja] räppäsi yhteiskunnallisista aiheista. Biisin loppuessa sanoin: ”Nostan hattua tolle kantaaottavuudelle. Arvostan.” [Hän] vastasi tähän: ”Se ei oo mulle kantaaottavuutta vaan mun jokapäiväistä elämää.” Jäin miettimään tätä vastausta ja automaattista oletustani siitä, että yhteiskunnallisia epäkohtia käsittelevä biisi on tarkoitettu kantaaottavaksi. Seuraavan biisin kuuntelemisen jälkeen otin asian uudelleen puheeksi, sillä en halunnut osallistujan ajattelevan, että väheksyn hänen kokemuksiinsa tai kuvittelen hänen elämänsä olevan tietynlaista siksi, että hän kohtaa syrjintää ja epäoikeudenmukaisuutta jokapäiväisessä elämässään. Tein tietoisien päätöksen kertoa kuuluvani itsekin useampaan vähemmistöryhmään.¹ Kerroin tietäväni miltä tuntuu se, että pelkkä olemassaoloni on poliittista. Tämänkaltainen osallistuminen ja omana itsenä havainnoiminen näyttäytyi toimivana ratkaisuna, sillä se tarjosi [osallistujalle] turvallisen ja kunnioittavan tilan henkilökohtaisia asioita käsittelevien lyriikoiden julkituomiselle. Taiteilija-ohjaajakin vaikutti tyytyväiseltä siihen, että otin osaa keskusteluihin läpi koko pajan, sillä hän sanoi jossain vaiheessa: ”Hyvä että just me kolme ollaan täällä”. Pajan lopussa kiitin [osallistujaa] siitä, että hän kirjoittaa lyriikoita. (Ote havaintoraportista)

Kirjoitin havaintoraporttiin tehneeni tietoisien päätöksen jakaa asioita omasta elämästäni, mutta tähän päätökseen johti tunnereaktio – osallistujan vastaus herätti minussa voimakkaan tunteen, joka jäi mieleeni pitkäksi aikaa, ja joka nostatti kehollisen kokemuksen empatian ja yhteenkuuluvuuden tunteesta vielä jälkikäteenkin, kun kirjoitin raporttia. Koen vaikeasti verbalisoitavan, ”sykähdyttävän” kehollisen tuntemuksen merkkinä siitä, että kentällä tapahtunut kohtaaminen oli merkityksellinen. Tämänkaltainen tunteen perusteella toimiminen lähestyy Lisa M. Tillmann-Healyn ystävyyttä metodina (engl. friendship as method), jossa muiden aineistonkeruumetodien ohella käytetään ensisijaisesti ystävyysuhteillekin tyypillisiä lähestymistapoja, kuten myötätuntoa ja haavoittuvuuden näyttämistä (Tillmann-Healy 2003, 734). Myös sosiologi Johanna Niemi (2018, 26) on havainnut maahanmuuttajanaisten parissa tehdyssä kenttätöössään tutkijan, aktivistin ja ystävän roolien kietoutuvan yhteen. Kentällä tapahtunut tilanne siis jätti jälkeensä mieleenpainuvan, kehollisen tuntemuksen, jonka yhdistin siihen, että tapahtumassa oli jotain merkityksellistä ja pohtimisen arvoista (ks. Parviainen 2016). Niinpä tein valinnan kirjoittaa jälkikäteen laatimaani havaintoraporttiin tästä tapahtumasta ja tarkastella sitä eri näkökulmista. Tunnereaktio vaikutti myös itse tilanteeseen: jos olisin vain seurannut tilannetta sivusta osallistumatta siihen, ei osallistuja olisi saanut mahdollisuutta haastaa tulkintaani lyriikkojen kantaaottavuudesta. Ilman dialogisuutta kannustukseksi tarkoitettu kommenttini olisi kääntynyt epätoivotusti alentuvuudeksi.

Break the Fight

[Break the Fight! -Breikkaa koulukiusaamista vastaan](#) on Arja Tiili Dance Companyn 2014 käynnistämä taidekasvatuksellisten toimintojen kokonaisuus, johon sisältyy taidetyöpajoja 5.-9.-luokkalaisten sekä ammattiteoksia. *Break the Fight! Mahdollisuus kuulua* -hankkeessa toteutetaan kolmen vuoden ajan 12 viikkoisia hiphop- taidetyöpajaprosesseja kouluissa sekä tarjotaan ilmaisia harrastusmahdollisuuksia Itä-Helsingin nuorisotaloilla, kauppakeskuksessa ja ilmaistapahtumissa. Nuorisotutkimusverkoston käynnissä olevassa tutkimushankkeessa tutkitaan miten Itä-Helsingissä tapahtuva BTF-toiminta tukee nuorten kestävää hyvinvointia.

Hanke on jatkoa Nuorisotutkimusverkoston aiemmin (2017-2018) toteuttamalle [Break the Fight! -valtakunnallinen kiertuetuki- ja mallinnushankkeelle](#). Hankkeen loppujulkaisu [Väkivallattomuuden sanomaa yläkouluihin hiphop-kulttuurin keinoin](#) (toim. Sofia Laine) ilmestyi marraskuussa 2018.

Lopuksi

Osallistuva etnografinen havainnointi on usein toimiva aineistonkeruun menetelmä, jolla voi paitsi täydentää muita menetelmiä, myös saavuttaa tietoa sellaisista asioista, jotka muut menetelmät jättävät ulkopuolelleen. Pitkäkestoiselle etnografiselle havainnoinnille jää arviointi- ja kehittävässä tutkimuksessa harvoin riittävästi aikaa. Tutkija voi lisätä ymmärrystään kentän tapahtumista kiinnittämällä huomiota tunteisiinsa ja kehollisiin kokemuksiinsa, mutta havainnoinnin pistemäisyyden vaikutusta tuloksiin ei kuitenkaan saa unohtaa: pienikin hetki kentällä voi tuottaa arvokasta tietoa, mutta sattuman mahdollisuus korostuu lyhytkestoisessa havainnoinnissa. Kehollisuutta voi hyödyntää osallistuvassa havainnoinnissa esimerkiksi asemoitumalla lähelle kentän toimijoiden rooleja. Tämä ei kuitenkaan poista valtasuhteita, mikä on myös otettava huomioon. Tutkijan on mahdollista hyödyntää omia kehollisia kokemuksiaan osallistumisen lisäksi myös herkistymällä tarkkailemaan kentällä syntyneiden tunteiden merkkejä kehossaan. Kehollinen tuntemus (esimerkiksi puristus rinnassa, lihasten jännittyminen tai niiden rentoutuminen), voi toimia merkinä siitä, että kentällä koettu tapahtuma on merkityksellinen ja analyysin arvoinen. Ihminen on psykofyysissosiaalinen kokonaisuus myös kentällä ollessaan, eikä kehollinen osallistuminen tai tunneperustaisesti toimiminen tee tutkimuksesta vähemmän luotettavaa, vaan voi päinvastoin rikastuttaa tiedontuottamisprosessia. Omissa havainnoinneissani olen huomannut, että tunteiden aiheuttamat keholliset tuntemukset ovat auttaneet minua tunnistamaan havainnointien avainhetkiä, mikä puolestaan on auttanut muun muassa sen arvioimisessa, miten turvalliseksi ja luottamukselliseksi nuoret ovat kokeneet pajat.

Viitteet

- 1 Vähemmistöryhmä on moniulotteinen käsite, jonka sijasta tähän tilanteeseen olisi sopinut paremmin ilmaisu marginalisoitu ryhmä. Haluan kuitenkin säilyttää havainnointitilanteessa käyttämäni sanamuodon, sillä tarkoitukseni on käsitellä juuri tämän hetken erityisyyttä.

Lähteet

- Haanpää, Minni & Hakkarainen, Maria & Garcá-Rosell, José-Carlos (2014) Etnografia kehittämisen välineenä. Teoksessa: Pilvi Hämeenaho & Eerika Koskinen-Koivisto (toim.) Moniulotteinen etnografia. Helsinki: Ethnos ry, 287–307.
- Honkasalo, Veronika (2018) Etnografinen ote. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Honkatukia, Päivi (toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Tampere: Vastapaino, 183–195.
- Honkasalo, Veronika, Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti (2011) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 114 & kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto – Kanuuna, Kenttä -sarja.
- Laine, Sofia (2015) Mikropolitikka, globaali toiminta ja kinesteettinen kenttä. Kanssatodistajana kahdessa vaihtoehtoisen globalisaation sosiaalisessa koreografiassa. Teoksessa Arlander, Annette & Erkkilä, Helena & Riikonen, Taina & Saarikoski, Helena (toim.) Esitystutkimus Helsinki: Partuuna, 83–112.
- Parviainen, Jaana (2016) Keho tietää, kertoo ja kehittää itsetuntoa. Liikunta & Tiede 53(2–3): 10–15.
- Niemi, Johanna (2018) Miten tutkijasta tuli sosiaalityöntekijä. Teoksessa Lähde, Ville & Vehkoo, Johanna (toim.) Jakautuuko Suomi? Eriarvoisuus tutkijoiden, toimittajien ja taiteilijoiden silmin. Helsinki: Into Kustannus Oy, 25–28.
- Tillmann-Healy, Lisa M (2003) [Friendship as Method. Qualitative Inquiry](#) 9(5): 729–749. Sage Publications.

Kirjoittaja

Riikka Hynninen

Riikka Hynninen (HuK) on folkloristiikan opiskelija, joka on ollut korkeakouluharjoittelijana Nuorisotutkimusseurassa alkuvuoden 2019. Harjoittelijana hän keskittyi tutkimaan *Break the Fight! Mahdollisuus kuuluu #BTFItaHelsinki* -hankkeen nuorisotaloilla tapahtuvaa harrastustoimintaa.

Yhteystiedot

Nuorisotutkimusseura ry.
Asemapäällikönkatu 1 (3. krs)
00520 Helsinki
p. 020 755 2662
toimisto@nuorisotutkimus.fi
www.nuorisotutkimusseura.fi